ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук
Кафедра іноземної філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ Директор Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук _____ Яна РАЄВСЬКА «__» серпня 2025 р.	**СХВАЛЕНО** на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу Протокол № 1 від «27» серпня 2025 р. Завідувач кафедри _____ Іван БАХОВ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНІКА ПЕРЕКЛАДУ З ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (НІМЕЦЬКОЇ)»

Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В11 Філологія (спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський) рівень
Освітня кваліфікація:	магістр філології
Освітньо-професійна програма:	Англійська мова і література (друга мова – німецька)

Київ – МАУП – 2025

Вступ

Методичні рекомендації розроблено для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності В11 «Філологія» освітньо-професійної програми «Англійська мова і література (друга мова – німецька)» з метою організації та методичного супроводу самостійної роботи з навчальної дисципліни «Техніка перекладу з другої іноземної мови (німецької)» (ОК 9).

Загальний обсяг дисципліни становить 4 кредити ЄКТС (120 год.), з них самостійна робота – 70 год. (58 % загального обсягу). Самостійна робота є невід'ємною складовою освітнього процесу: вона забезпечує опрацювання теоретичного матеріалу, закріплення й поглиблення знань і вмінь, набутих на лекційних і практичних (семінарських) заняттях, і формування навичок автономного навчання. Форма підсумкового контролю – екзамен.

Мета та завдання самостійної роботи

Мета самостійної роботи: сформувати навички самостійного аналізу та перекладу текстів різних стилів і жанрів у мовній парі «німецька – українська», роботи з лексикографічними ресурсами та сучасними перекладацькими технологіями.

Завдання самостійної роботи:

– закріпити знання про типологічні розбіжності німецької та української мов;

– набути досвіду застосування перекладацьких трансформацій на матеріалі німецькомовних текстів;

– укласти двомовні термінологічні глосарії;

– опанувати переклад документів і медійних текстів;

– набути навичок роботи в CAT-інструментах і постредагування машинного перекладу;

– підготувати ІНДЗ і підготуватися до модульного та підсумкового контролю.

Результати навчання. Самостійна робота спрямована на формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання, визначених у силабусі дисципліни: ЗК 1, ЗК 4, ЗК 6, ЗК 9, СК 4, СК 6, СК 7, СК 8, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 14, ПРН 16.

Організація самостійної роботи

Самостійна робота виконується в позааудиторний час відповідно до тематичного плану дисципліни. Рекомендовано опрацьовувати матеріал систематично, напередодні відповідного практичного (семінарського) заняття, у такій послідовності: 1) ознайомитися з конспектом лекції та рекомендованими джерелами; 2) відповісти на питання для самоперевірки; 3) виконати практичні завдання до теми; 4) оформити результати у визначеній формі та подати їх викладачеві у встановлений термін (в аудиторії або через систему електронного навчання Moodle).

Консультації щодо виконання самостійної роботи надаються викладачем відповідно до графіка консультацій кафедри, а також дистанційно (e-mail, платформа Microsoft Teams, Moodle).

Розподіл самостійної роботи за темами

Тема	Зміст самостійної роботи	Год.	Форма контролю
Тема 1	Складання таблиці типологічних розбіжностей німецької та української мов; передперекладацький аналіз двох текстів.	9	Таблиця, письмовий аналіз

Тема 2	Переклад тексту з великою кількістю композитів і реалій; словник «хибних друзів перекладача» (30 пар).	9	Письмовий переклад, словник
Тема 3	Переклад фрагментів текстів із Partizipialkonstruktionen і пасивом; коментар до граматичних трансформацій.	9	Письмовий переклад з коментарем
Тема 4	Зіставний аналіз відтворення фразеологізмів і модальних часток в опублікованому перекладі.	8	Аналітична записка
Тема 5	Переклад наукової статті німецькою мовою (фрагмент 3000–4000 знаків); двомовний термінологічний глосарій.	9	Письмовий переклад, глосарій
Тема 6	Переклад пакета документів (Geburtsurkunde, Zeugnis, Arbeitsvertrag) з дотриманням вимог до оформлення.	9	Пакет перекладених документів
Тема 7	Переклад медійних текстів німецьких видань; вправи на переклад з аркуша.	9	Письмовий переклад, переклад з аркуша
Тема 8	Проєкт у CAT-інструменті та постредагування машинного перекладу (DeepL / Google Translate); оформлення та подання ІНДЗ.	8	Проєкт у CAT, захист ІНДЗ
Разом		**70**	

Завдання для самостійної роботи за темами

Змістовий модуль 1. Мовні та перекладацькі засади німецько-українського перекладу

Тема 1. Зіставний аналіз німецької та української мов як основа перекладу. Передперекладацький аналіз тексту; види еквівалентності в німецько-українському перекладі. (9 год.)

Питання для самоперевірки:

– Які типологічні розбіжності німецької та української мов найбільше впливають на переклад?

– Що передбачає передперекладацький аналіз тексту?

– Які види еквівалентності виокремлює В. Коллер?

– Які етапи перекладацького процесу?

Практичні завдання:

– Складіть таблицю типологічних розбіжностей німецької та української мов з прикладами.

– Здійсніть передперекладацький аналіз двох німецькомовних текстів.

Рекомендовані джерела: основна література 1, 5.

Тема 2. Лексичні трансформації: переклад складних слів (Komposita), реалій, власних назв, «хибних друзів перекладача», безеквівалентної лексики. (9 год.)

Питання для самоперевірки:

– Які способи перекладу складних слів (Komposita) існують?

– Що таке «хибні друзі перекладача»?

– Як перекладають реалії німецькомовних країн?

– Як передають власні назви?

Практичні завдання:

– Перекладіть текст з великою кількістю композитів і реалій.

– Укладіть словник «хибних друзів перекладача» (30 пар).

Рекомендовані джерела: основна література 1, 2; додаткова 2.

Тема 3. Граматичні трансформації: рамкова конструкція та порядок слів, переклад Partizipialkonstruktionen, Passiv, Konjunktiv, інфінітивних зворотів. (9 год.)

Питання для самоперевірки:

– Як рамкова конструкція впливає на порядок слів у перекладі?

– Як перекладаються розширені означення (Partizipialattribute)?

– Які способи перекладу пасиву ви знаєте?

– Як передається Konjunktiv I у перекладі непрямої мови?

Практичні завдання:

– Перекладіть 15 речень із Partizipialkonstruktionen і пасивом.

– Складіть коментар до граматичних трансформацій у перекладі фрагмента тексту.

Рекомендовані джерела: основна література 2, 4; додаткова 1.

Тема 4. Стилістичні аспекти перекладу: фразеологізми, Funktionsverbgefüge, модальні частки, експресивні засоби; прагматична адаптація. (8 год.)

Питання для самоперевірки:

– Які способи перекладу фразеологізмів існують?

– Що таке Funktionsverbgefüge і як їх перекладати?

– Яку функцію виконують модальні частки та як їх передати?

– Що таке прагматична адаптація?

Практичні завдання:

– Проаналізуйте відтворення фразеологізмів і модальних часток в опублікованому перекладі.

– Запропонуйте власні варіанти перекладу 10 Funktionsverbgefüge у контексті.

Рекомендовані джерела: основна література 1, 3.

Змістовий модуль 2. Переклад текстів різних стилів і жанрів

Тема 5. Переклад наукових і науково-технічних текстів: Nominalstil, термінологія, абревіатури, кліше наукового мовлення. (9 год.)

Питання для самоперевірки:

– Що таке Nominalstil?

– Які особливості німецької наукової термінології?

– Як перекладають абревіатури?

– Які кліше характерні для німецького наукового тексту?

Практичні завдання:

– Перекладіть фрагмент наукової статті (3000–4000 знаків).

– Укладіть двомовний термінологічний глосарій (40 одиниць).

Рекомендовані джерела: основна література 3; додаткова 2; інтернет-ресурси 4.

Тема 6. Переклад офіційно-ділових документів: Urkunden, Zeugnisse, Verträge, ділове листування; вимоги до оформлення перекладу; апостиль і легалізація. (9 год.)

Питання для самоперевірки:

– Які структурні особливості німецьких офіційних документів?

– Які вимоги до оформлення перекладу документів?

– Що таке апостиль і легалізація?

– Як перекладати назви установ і посад?

Практичні завдання:

– Перекладіть пакет документів (Geburtsurkunde, Zeugnis, Arbeitsvertrag).

– Перекладіть український документ про освіту німецькою мовою.

Рекомендовані джерела: основна література 2, 3.

Тема 7. Переклад суспільно-політичних і медійних текстів: заголовки, неологізми, політична термінологія ЄС і ФРН. Переклад з аркуша та перекладацький запис. (9 год.)

Питання для самоперевірки:

– Які особливості заголовків у німецьких медіа?

– Як перекладають політичну термінологію ЄС і ФРН?

– Які труднощі перекладу з аркуша?

– Які основні символи перекладацького запису?

Практичні завдання:

– Перекладіть три медійні тексти німецьких видань.

– Виконайте вправи на переклад з аркуша (3 фрагменти) з аудіозаписом і самооцінюванням.

Рекомендовані джерела: основна література 3; інтернет-ресурси 4.

Тема 8. Цифрові технології в німецько-українському перекладі: CAT-інструменти, термінологічні бази (IATE), машинний переклад і постредагування; контроль якості. (8 год.)

Питання для самоперевірки:

– Як створити проєкт у CAT-інструменті?

– Які типові помилки машинного перекладу з німецької мови?

– Які види постредагування існують?

– Які вимоги стандарту ISO 17100 до перекладу?

Практичні завдання:

– Створіть проєкт у CAT-інструменті з пам'яттю перекладів і термінологічною базою.

– Виконайте постредагування машинного перекладу (1500 знаків) з аналізом помилок.

Рекомендовані джерела: додаткова література 3, 4, 5; інтернет-ресурси 6.

Індивідуальне науково-дослідне завдання

Зміст ІНДЗ. перекладацьке портфоліо в мовній парі «німецька – українська», що містить: 1) письмовий переклад фрагмента німецькомовної наукової або науково-популярної статті (3000–4000 знаків) з перекладацьким коментарем; 2) переклад офіційного документа з німецької мови українською та з української німецькою; 3) переклад медійного тексту; 4) двомовний термінологічний глосарій (не менше 60 одиниць); 5) проєкт у CAT-інструменті з QA-звітом; 6) постредагований машинний переклад з аналізом помилок; 7) рефлексивний коментар.

Етапи виконання ІНДЗ:

– вибір теми (напряму) ІНДЗ та погодження її з викладачем упродовж перших двох тижнів семестру;

– добір і опрацювання джерел та фактичного матеріалу;

– виконання завдань ІНДЗ відповідно до визначеної структури;

– самоперевірка й редагування, перевірка на дотримання академічної доброчесності;

– подання ІНДЗ викладачеві не пізніше ніж за два тижні до завершення семестру;

– публічний захист ІНДЗ (презентація 5–7 хв. і відповіді на запитання).

Критерії оцінювання ІНДЗ (до 10 балів). Оцінюються: повнота та якість перекладів; коректність термінології та обсяг глосарію; доцільність трансформацій і якість коментаря; коректність роботи в CAT-інструменті та якість постредагування; самостійність; якість захисту.

Вимоги до оформлення письмових робіт

– текстовий редактор Microsoft Word, шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5, поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм;

– титульна сторінка містить назву Академії, кафедри, дисципліни, вид і тему роботи, ПІБ здобувача та викладача;

– посилання на використані джерела оформлюються відповідно до ДСТУ 8302:2015 або стилю APA 7 (за вимогою викладача);

– тексти іноземною мовою подаються з дотриманням норм відповідної мови; переклади – у двоколонковому форматі (оригінал – переклад), якщо інше не визначено завданням;

– використання цифрових інструментів і штучного інтелекту декларується в кінці роботи.

Форми контролю та критерії оцінювання самостійної роботи

Результати самостійної роботи перевіряються під час практичних (семінарських) занять, модульних контрольних робіт, захисту ІНДЗ та під час підсумкового контролю. Бали за самостійну роботу враховуються в межах оцінки за роботу на лекційних і практичних (семінарських) заняттях і самостійну роботу (до 30 балів за семестр).

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи:

– «відмінно» – завдання виконано повністю, самостійно, у встановлений термін, без помилок або з поодинокими неточностями; висновки обґрунтовані, використано рекомендовані та додаткові джерела;

– «добре» – завдання виконано повністю з незначними помилками, що не впливають на загальний результат; висновки загалом обґрунтовані;

– «задовільно» – завдання виконано частково або з суттєвими помилками; аргументація поверхова;

– «незадовільно» – завдання не виконано, виконано несамостійно або з грубими помилками.

Завдання, подані з порушенням терміну без поважних причин, можуть оцінюватися зі зниженням балів. Завдання, виконані з порушенням академічної доброчесності, не зараховуються.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Siever H. Übersetzungswissenschaft. Eine Einführung. 2., überarb. und erw. Aufl. Tübingen : Narr Francke Attempto, 2022. 279 S.

2. Кузів М. З. Збірник вправ з дисципліни «Теорія і практика професійно-орієнтованого перекладу». Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 52 с.

3. Збірник текстів та завдань для самостійної роботи студентів з дисципліни «Теорія та практика професійно-орієнтованого перекладу» / уклад.: М. З. Кузів та ін. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 141 с.

4. Duden. Die Grammatik. Struktur und Verwendung der deutschen Sprache. 10. Aufl. Berlin : Dudenverlag, 2022.

5. Munday J., Pinto S. R., Blakesley J. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. 5th ed. London ; New York : Routledge, 2022.

Додаткова література

1. Котвицька В. А., Лазебна О. А. Deutsche Grammatik Schritt für Schritt. Lehr- und Übungsbuch. Kompaktausgabe : навч. підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 139 с.

2. Кузів М., Котовська Т. Глосарій термінів з дисципліни «Теорія і практика професійно-орієнтованого перекладу». Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 20 с.

3. Moorkens J., Way A., Lankford S. Automating Translation. London ; New York : Routledge, 2024.

4. Machine Translation for Everyone: Empowering Users in the Age of Artificial Intelligence / ed. by D. Kenny. Berlin : Language Science Press, 2022.

5. Rothwell A., Moorkens J., Fernández-Parra M., Drugan J., Austermuehl F. Translation Tools and Technologies. London ; New York : Routledge, 2023.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт МАУП. URL: http://maup.com.ua
2. Duden online. URL: https://www.duden.de
3. DWDS – Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache. URL: https://www.dwds.de
4. IATE – Interactive Terminology for Europe. URL: https://iate.europa.eu
5. Linguee. URL: https://www.linguee.com
6. DeepL. URL: https://www.deepl.com
7. Bundesverband der Dolmetscher und Übersetzer (BDÜ). URL: https://bdue.de

Розробник (-и) методичних рекомендацій:
Бахов І. С. доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри _____

Викладач:
Бахов І. С. доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри _____

Методичні рекомендації розглянуто на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу.
Протокол від «27» серпня 2025 р. № 1